

ABONAMENTE:

Pe un an 8 Lei
Pentru preoți și învățători 6 „
Anunțuri și Reclame după învoială.

Organ săptămânal al tinereții dobrogene

DIRECTOR ȘI PROPRIETAR

CONST. N. SARRY

Redacția și Administrația str. Dobrobantur 17

Iarășii drepturile politice!

Apropierea deschiderii sesiunii ordinare de toamnă a Parlamentului și vizita din ultimele zile la Constanța a d-lui General Manu, ministru de război, ministru de interne și președinte ad-interim al consiliului, au adus din nou pe tapet chestiunea drepturilor politice pentru Dobrogea.

Angajamentele luate de guvernul conservator în această privință, sunt tot așa de bine cunoscute, ca și tergiversările cu care a căutat să amâne dintr-o zi pe alta și să mute de pe o spinare pe cealaltă această povară, excesiv de grea pentru umerii unui corp născut schilod, ca acela al actualei formațiuni ministeriale.

În special d. General Manu — port-drapelul „adevărataatului” partid conservator — nu s-a sfiit să reînnoiască, în diferite ocazii, această făgăduință, înscrisă în programul de guvernământ al actualului cabinet, numai pentru a mai ascunde din sărăcia lui. De aceea venirea și cuvântul interimarului de la președinția consiliului de miniștri erau foarte mult așteptate.

Decepția a fost mare însă. La banchetul dat de Primăria orașului la Mamaia, d. Bănescu — după propria d-sale expresie — a căutat să tragă pe d. General de limbă, reînnoind speranța și încrederea ce „binevoitorii” (!) Dobrogei o pun în actualul guvern, care e decis a scoate provincia transdunăreană de sub regimul excepțional. D. ministru de război, limbut și expansiv în totdeauna, de data aceasta a tăcut molcum!

Nu ne-a impresionat cituși de puțin tăcerea semnificativă, fără îndoială, a d-lui General Manu, cum tot cu aceeași indiferență am primit vorbele late și umflate din trecut. Crezul nostru în această privință e bine cunoscut; de cit ținem numai să relevăm un articol apărut în „Adevărul”, la trei zile după solemnitatea de la Mamaia.

Un „dobrogean fruntaș, amic al guvernului de azi”, într-o convorbire cu unul din redactorii numitului ziar, iată ce avansează:

•E de mirare cum oamenii mari se tem de lucruri fără importanță. Vă închipuiți că guvernul actual, care aproape convenise să ne acorde drepturi politice, s-a oprit de odată din calea bună ce apucase, de teamă că nu cumva viitorii reprezentanți ai

•Dobrogei în Parlament, să fie aleși dintre bulgari.

•În ce mă privește eu declar, că în Dobrogea, mai curând ca în orice parte a țării, va reuși în alegeri persoana voită de guvern și prin urmare teama ce o are guvernul actual poate fi înlăturată.

Și mai au îndrăzneala oamenii aceștia, să ne vorbească de „constituționalizarea” provinciei noastre, și de „reprezentanță” a Dobrogei în Parlamentul țării!

Ar fi să ne perdem în discuții pe care le am atins în nenumărate rânduri în corpul ziarului nostru, dacă am înzista asupra elucubrațiilor acestor creeri, cari în goana lor după ghelirurile unei vieți, zise constituționale, au pierdut, după cum se vede, și noțiunile celui mai elementar bun simț.

În legătură cu discuțiunea din nou deschisă în jurul acestei arzătoare chestiuni — ea unii, cari socotind momentul încă inoportun pentru intrarea Dobrogei în dreptul comun, nu ne dăm însă în lături de a recunoaște, că nici actualul regim nu mai corespunde timpului și împrejurărilor de față — vom așterne, începând cu numărul viitor, o nouă serie de articole în această privință, care se va încheia cu un proiect de lege, menite să reguleze un nou regim de tranziție și preparație pentru o viață realmente constituțională.

Const. N. Sarry

Hazul Săptămînei

Constanțenii s'au apucat să bage lumea în draci și pace!

Mai zilele trecute un conorășan de-al noștri și-a trimis martorii la București.

Din gazetele din țară aflăm, că un alt constanțean, simpaticul d. Mahmut Celebi, a provocat pe un cetățean tocmă de la Turnu-Severin, transportându-se chiar la „fața locului”, ca să încrucișeze spadele.

Ministrul plenipotențiar al puterilor streine de la București, față cu frigurile în care a băgat Constanțenii țara întreagă, dela Mare la Carpați, a comunicat guvernelor lor, că prin publicațiunile întinse să pună în vedere populațiunile din țările respective, ca să evite ori-ce fel de conflict cu năbădăoșii dela Constanța!

Meseriașii s'au recules!

Campania întreprinsă de noi în chestiunea meseriașilor din acest oraș, a avut un îndoit efect: A readus, mai întâi, pe aceștia la simțul realității; al doilea, a silit pe ignobilul din capul comunei Constanța, să revină la sentimente mai bune față de acești oameni, pe cari, un moment a crezut, că-i va putea înhăma la carul său înglodat în noroiul licăloșiei.

Era și firesc, ca d. Bănescu să-și dea în pelec! Pornit cu să păcătească pe toată lumea, începând cu sine însuși, omul acesta — care o viață în-

treagă n'a făcut de cît să hoinărească ca „Jidovul răfăcitor” — răzîndu-se de o dată stăpîn pe o situație, pe care n'o întrezărea de cît în visurile și în niurările sale, și smirat de cere-ce l'a găsit, a crezut că are dreptul să-și bată joc de toți și de toate.

Nu e nevoie să reluăm firul vieții sale din timpuri depărtate, spre pildă de pe vremea cînd se găsea prin Basarabia, unde netrebnicia acestui trist personaj a lăsat urme negre și de care vom vorbi la timp și cît de curînd; nu ne vom împiedica nici de epoca, în care funcționa ca revizor școlar în această parte a țării, cînd s'au semnalat în sarcina sa atîtea și atîtea monstruoziități și scandaluri, și asupra cărora de asemenea vom vorbi cît de neîntîrziat.

Ne vom opri numai la cei doi gîni din urmă.

A surprins buna credință a tuturor fruntașilor opoziției din orașul nostru și n'a ezitat a se duce să se prosterne, în ajunul alegerilor, la picioarele d-lui Se. Vărnar, promișînd că va continua programul de lucrări al administrațiunii pe care a urmat-o.

Se știe cît s'a ținut de vorbă, față de aceste persoane, care — dintr'o considerațiune de politică superioară — i-au dat chiar concursul lor în alegeri, numai ast-fel explicîndu-se numărul cel mare de voturi cu care a fost proclamat de ales.

Rînd pe rînd, după aceasta, a fost trași pe șfuară toți acei, cari — din considerațiuni de inimă — i-au servit de cîtele cu care să mîncească castanele calde, și cari, ceva mai mult, în nenumărate rânduri, l-au ajutat la coșnița casei, în vremuri grele.

Trebnia să vină și rîndul meseriașilor, de cari s'a auzit în ultimul timp, vîzînd golul, din ce în ce mai mare, ce se producea în juru-i.

Cu aceștia, crezîndu-i oameni simpli, a vrut s'o rețeze dintr'o dată; dar aci s'a lovit de noi în cale. Le am atras la timp atențiunea și i-am făcut să vadă prăpastia în care erau duși ca și oile nevinovate.

Alarma dată de noi a avut un efect salutar, și azi meseriașii și-au strîns rîndurile și și-au ridicat capul. S'a putut ast-fel observa, că la manifestațiunile de stradă organizate în ultimul timp de acest panglicar de bileu — manifestațiunile cu care cală să spoiască ochii naivilor de aci și de la centru — n'a mai participat nici un meseriaș.

Și unde pînă acum dîșii formați sufletul acestor atături șgomotoase, la ultima venire a d-ilor miniștri, a trebuit să se treacă masalatele în minile frașilor noștri de dincolo, veniți aci în excursiune — fapt pentru care au protestat cu indignare zărele din Capitală.

Pe cît nu avem cuvinte ca să felicităm pe meseriașii noștri de conștiința de sine, de care ne-au dat dovadă, pe atît nu putem în deajuns deplînge decăpătădinea morală, în care a căzut ignominia sa, d. Ion Bănescu.

Cît privește noile momeli, ca care caută să pescuiască iar pe meseriași, cari l'au părăsit pentru tot-deauna, vom reveni în numărul următor.

Nu putea, nărginitul, să lase să treacă alegerea de la Noembrie!?!..

„Calul lui Ulysse” al d-lui Pariano

Socotim necesar, să reînprospătăm în memoria cititorilor elite-va din ultimele fapte ale trecutului.

Venise partidul conservator în putere și d. Const. Pariano prefect în Constanța Mandatul comisiunii interimare dela comuna noastră expira și urma să aibă loc alegerile comunale, chiar în primele zile ale prefectoriațului fruntașului nostru județean.

D. Pariano se găsea într'o grea dilemă: Considerațiuni intime și personale îl făceau să dorească din tot sufletul, ca fotoliul de primar al Constanței să fie ocupat de d-l Ioan Roman; pe de altă parte însă, primise indicațiunile de la centru, că această demnitate ar fi destinată d-lui Bănescu.

Soldat disciplinat, d. Pariano revine verbal asupra ordonanței date în serie Politiei locale, cu două zile mai înainte, și necruțîndu-se nici un tert, și nici un mijloc, se scoate din urmă persoana grata a d-lui Tache Ionescu — așa că omul, pe care același d. Pariano cu doi ani anterior, într'o scrioare deschisă publicată în „Viitorul Constanței”, îl găsea demn de balamuc sau de pușcărie, acum îl consacră de primus inter pares al metropolei Dobrogei.

D. Pariano nu putea să și calesc însă așa de ușor pe suflet și recurge la un . . . artificiu. Introduce în consiliul comunal pe intimal d-sale amic, d. Căpitan Welz și pe ahtiatul după această demnitate, dr. Ahile Zisu, care pînă în ultimul moment dăduse dovezi publice de o înverșunată dușmănie contra Primarului nou ales.

Aceștia doi — socotea d. Pariano — urma să joace rolul calului lui Ulysse din poveste, pentru că ast-fel Troia noastră comunală să capituleze.

Decepțiunea fostului nostru prefect n'a întrecut-o însă de cit urșința, cu care a judecat pe acele două personajii slugarnice și perverse.

Dacă d. Pariano ar avea astăzi curiozitatea să se uite peste zidul cetății ca să vadă ce-l face „calul” acolo l-ar găsi cu capul pînă n gît în leste și din el nu se vîd de cît numai cele două urechi — crescute însă considerabil.

Fostul nostru prefect, care e și un aprins econom de vite, ar putea utiliza mai cu succes, alt undeva, această experiență zoologică!

Un parianist sincer

Administrația domeniilor statului din Dobrogea

Declarația d-lui V. Scipione

În cele două numere anterioare, voind să relevăm destrăbălarea care a domnit și dălnuște la Administrația Domeniilor Statului din Dobrogea, am dat elite-va pasagiul din raportul d-lui Ion Nedoviceanu, însărcinat de către d. Judecător de instrucție, ca să cerceteze scriptele și gestiunea fostului cashier de la acea instituțiune, N. Alexandrescu, precum și din declarațiunea d-lui A. Rîmniceanu, fostul administrator.

Nu mai puțin importantă e declarațiunea d-lui V. Scipione, funcționar

la aceeași administrație, dată și semnată înaintea Județului instructor, tot cu oenză instruirei delapidărilor făcute de fostul casier. Și această declarație se găsește în dosarul afacerii.

Cine e d. V. Scipione

Funcționar însărcinat cu conducerea biroului veteranilor și cu corespondența biroului contabilității - Imprejurările pe de o parte, caracterul și apucăturile sale pe de alta, l-au făcut un element indispensabil pentru toți aceia, trimiși aci pe căpătâială la numita Administrație.

Între orbi, chiorul ajunge împărat și între funcționarii răi, cu care a fost împănată această importantă instituție, unii nepreciepuți, alții necinstiți, era natural ca un om îndemnat și insinuant, cum e acest d. Scipione, să ajungă să joace un rol însemnat, și să devină un fel de *factotum*.

Iarăși inginerul Niculescu

D. Nedovicesanu, în raportul d-sale, ne-a vorbit de un oare-care d. Niculescu, inginer la numita Administrație, care ar fi încasat peste 20 mii de lei de la casierul Alexandrescu, în schimbul unor *chitanțe neregulate*, cu scop de a executa niște lucrări, pentru care oficial nu se găsește nimic la Administrație.

Iată acum ce spune d. V. Scipione, acest *deus minor*, înaintea d-lui Judecător de instrucție, cu privire la faimosul d. inginer Niculescu:

«Când inginerul Niculescu avea nevoie de parale pentru construcție, atunci cerea casieriei, fie prin raport scris, fie verbal, și casierul Alexandrescu îi înmâna suma cerută, iar în schimb casierul primea niște chitanțe de la inginerul Niculescu, ca aș zis sumă. Urma însă ca mai târziu ing. Niculescu să depună acte justificative. Acte justificative ing. Niculescu nu a depus la Administrație absolut nici unul în privința încasării sumei de 9000 lei și pentru 5432; aceste sume erau destinate pentru terminarea caselor veteranilor începute la 1904.

D. ing. Niculescu, în timpul cit a funcționat, a încasat în total suma de 31.405 lei, 85 bani, ce a făcut însă cu această sumă Administrația Domeniilor nu poate ști, căci am auzit că nu a făcut case și apoi nici d-sa nu voia să dea socoteală.

«Într'un timp l'am întrebat dacă a terminat casele și d. Niculescu mi-a răspuns că nici nu le-a terminat și că nici nu le-a început și că va da banii înapoi...»

Pentru banii primiți de ing. Niculescu, adică odată 5432 lei, altă dată 15.000 și în urmă 9.000, adică în total 29.432 lei, ing. Niculescu nu a dat acte justificative de cit pentru suma de 15.000 lei, pe care le-am înaintat Ministerului și care sunt în verificare și azi.

Afară de suma de 29.000 lei, în urma unei dispozițiuni a Ministerului de Domenii, inginerul Niculescu a primit în urmă direct ordonanțe de la Minister în sumă aproape de 70.000 lei».

CONCLUZII

Înainte de a intra în comentarii, lucru ce vom face începând cu numărul următor, rămân de reținut următoarele lucruri:

1) Secretarul general al Ministerului de domenii s'a dovedit a fi fost de o părținitire prea bănuitoare, numind aci pe de-o parte, funcționarii incapabili, iar pe de alta, căutând a le cocosi încorectitudinile.

2) Funcționarii de la Administrația domeniilor din Dobrogea, susținuți probabil de o putere ocultă de la centru, își făceau pur și simplu de cap: făceau slujbă *dacă* și *cum* voiau.

3) Banii se încasau și se manipulau fără știrea lui Dumnezeu și cu atât mai puțin a șefului local al instituțiunei.

4) Acte în valori de zece de mii de lei se *doseau* și se *descopereau*.

5) Rămâne cert stabilit, că inginerul Niculescu a încasat aproape 100.000 lei, fără să fi depus la Administrație acte justificative de cit pentru suma de 15.000 lei.

Cite-va cuvinte pentru d. ADAM

De un, de două ori s'a scris în ziarul nostru, că o telegramă obținută de Institutul nostru, că d. Adam...
IMAN ADAM
(Vărbos Dobrogei No. 17)

Nu sunt trei luni, de când ai primit de la «stăpînului» d-tale, care se afla la București, o scrisoare, prin care îți cerea să te duci la un oare-care domn din localitate și să-i amintești, că în cazul cînd m-o achita Tribunalul local, să faci apel la Curte.

Că unul care n'ai bălat scările tribunalelor—și să te ferească Dumnezeu!—d-ta în loc să te duci la persoana indicată în acea scrisoare, te ai adresat unei alteia, al cărei nume se potrivea cu al celei d'întîi.

După o mică explicațiune — persoana a doua arătîndu-ți, că nu dînea c cea chemată a satisface dorința «stăpînului» d-tale—ai plecat.

Procesul meu s'a judecat zilele acestea la Curte și era cit pe aci, să te chemăm înaintea Crucii. Apărătorii mei însă s'au gândit, că te vor pune, pe d-ta slujbaş, între ciocan și nicovală: între datoria pentru existență și între aceea pentru dreptate și cinste — și am renunțat la acea mătură, foarte prețioasă pentru mine, a cărui moarte era hotărîtă.

Dacă, cu prețul viitorului meu, care era serios amenințat, n'am ezitat să te erui de o penibilă situațiune, în schimb, dă-mi voie să-ți fac o rugămintă, d-tale care «înainte de a fi secretar la Primărie, ești Ioan Adam» — și totul mă îndreptățește a crede că vei rămîne același.

Acelor puțini curioși, cari în mod confidențial vor căuta să se convingă de veracitatea celor de mai sus, confirmă-le, te rog, lucrul, pentru respectul ce eu țin d'istoria adevărului.

Primește, și cu această ocaziune, expr. simula considerațiunei ce fi păstrează.

Const. N. Sarry

RETEVEIE

Pentru ca să se știe

În luna Iunie a. c., cu data de 7, directorul nostru a primit o cartă poștală, semnată *Elena Bănescu*, care conținea la adresa d-sale insulte grave și se încheia cu amenințarea: «Atîi de o cam dată...»

Pentru a fi la adăpostul ori căror complicațiuni ulterioare, ne permitem a invita pe stimabila d-nă Bănescu, să bîne-voiască a ne comunica dacă acea cartă pornește dela d-sa și dacă este sau nu autoarea ei.

Așteptăm o săptămînă de zile, după care considerînd tăcerea ca un răspuns afirmativ, cînd vom procede la cele ce vom crede de cuviință.

N'am fi avut nevoie de această somațiune, dacă ar fi fost în joc un bărbat.

Iar Bănescu & Virgil Ionescu

Relațiunile dintre d. Bănescu ajuns astăzi primar și d. V. Ionescu, care a suportat *dintr'un sentiment de sinceră prietenie*, cheltuelile la alegerea celui d'întîi, devin din ce în ce mai încordate.

Inginerul, care și-a părăsit postul dela C. F. R., în îndreptățita speranță că va pune mina pe executarea lucrării cu aducerea apei de la Dunăre — care, în treacăit fie zis, e ceva mai groa de realizat ca acea a întocmirii proiectului respectiv — se vede astăzi amenințat de către fostul său prieten de a fi lăsat pe din afară.

Putem susține însă că d. V. Ionescu nu se va lăsa cu una și cu două. Ar fi și rușino, căci de... e mai tînăr.

Relațiunile dintre d. Capșa și Bănescu

Dacă revenim asupra acestui lucru, n-o facem ca să edificăm pe cititorii noștri, asupra unui fapt astăzi de notorietate publică; voim numai să relevăm obrăznicia primarului, care luînd bunătațea d-lui Colonel Capșa drept slăbiciune, nu perde nici o ocaziune de a scoate persoana sa în relief și de a lăsa pe acea a prefectului pe al doilea plan — dacă nu chiar de o parte.

Ast-fel, zilele acestea, am putut observa un număr al oficiului francez «La Roumanie» apărînd într-o ediție specială — care, în treacăit fie zis a costat pe comună numai 800 de lei — și în care vorbindu-se de *Pirilionul Dobrogei*, se dădeau portretele d-lor miniștri Ion Grădișteanu și Ion Lahovary și între ele acela al d-lui Ion Bănescu.

Trei Ioni! — cîștigă trei... fără pălăru? D' d. Colonel Capșa, cum vedeți, nici cea mai mică jomoneală.

Păi, dacă nu-l chiamă și pe d-sa Ion!...

Colaboratorul „Cuvîntului”

În ultimul său număr, «Tribuna Dobrogei», organul oficiului din localitate, vorbește de un domn *Const. Sarry* „june dotat de un frumos talent” cu „un condei ager și suflet cald”, care ar colabora la ziarul local „Cuvîntul”.

Acest domn negreșit trebuie să fie un altul de cit directorul nostru, al cărui nume este: *Const. N. Sarry*.

Indispensabilul d. Dabo

Chipul asiduă cu care ne-am ocupat în ultimul timp de mult rezglitul pînă acum — atît de soartă cit și de omenii — d. Dabo, fiind talmăcit și restălmăcit în mod tendențios, socotim necesare cite-va lămuriri acum cînd campania noastră va începe a se desfășura pe adevăratul ei teren de operațiune.

Noi, care n'am picat din cer pe pămîntul acestei provincii, am văzut în acest simandicos personaj de actualitate, pe cunoscutul «Ivan ureat pe divan». Și dacă norocul, care e orb, lasă să pice perele mălăieșe în gurile tuturor nătăfletelor, noi, cari ne simțim cu puțină viață, nu putem saferi ca un om, care nu are alt merit, de cit acela de a se fi născut în zodia... ca să nu-i zicem pe nume să dicteze astăzi peste un întreg oraș.

În adevăr, d. Dabo profitînd pe deo parte de starea adrunemată a facultăților celebrare a primarului și de neputința — o — să nu zicem alt-fel — a celor-l-alți consilieri; pe de alta parte, de faptul că dimisionînd și dînsul, s'ar fi descomplicitat consiliul — doi membri lipsind deja — și a făcut absolut de cap.

Acel care nu cunoștea situațiunea reală a lucrurilor de aci, vor fi crezut desigur că d. Dabo trebuie să fie un adevărat geniu, pentru ca dintr'un simplu odăiaș la Primăria de la Cernavoda și în urmă factor poștal, să parvină a deține, indirect, destinele unui oraș ca Constanța.

În realitate acest domn, pozînd în președinte al coloniei macedonene din localitate, a răușit să se introducă prin scara de serviciu în ospelul comunal, unde negăsînd de cit cite-va jevrute, s'a instalat de-a binele.

Am dat publicității convorbiri cu toți fruntașii coloniei macedonene și albaneze din orașul nostru — în numele căreia se umfă în peno acest vrednic epigon al unei șatre de g idagii (cimpieri țigani din Sfîniște, Macedonia) precum și acte de o deosebită importanță prin care se contestă acestal domn nu numai calitatea de președinte, pe care și-o arogă, dar se pune într'o dubioasă lumină însăși corectitudinea lui.

Și astăzi cînd am dovedit cu acte și fapte — la care n'a îndrăznit să opună nimic — cine e uric osul animal care se ascunde sub frumoasa piele de leu, îl vom scutura de urechi, pînă nu-l va rămîne nici urmă din falsul său cojoc. Adevărata noastră campanie d' acum înainte începe și vom ști a face pe a cest becisnic să nu și ma' viro nasul, acolo unde nu-l terbe oala.

BIBLIOGRAFIE

A apărut

Bogdan Dragoș, dramă istorică inedită de *Mihail Eminescu*, cu o precuvîntare de *Iuliu Dragomirescu* (Editura Librăriei Leon Alcajay 1906 Prețul 1 leu).

Din nesleitul isvor de poezie al lui Mihail Eminescu, *Bogdan Dragoș*, este una din cele mai puternice creațiuni. În această operă genialul poet se ridică une-ori pe cele mai înalte piscuri ale poeziei române.

N-O EI ZISSU?

*S'a dus pomina de Zissu
Ce de pupa 'ceta fura!
Peste Dunăre în țară,
Numele lui a pătruns.*

*La Galați, jecdam deundă
Cum amic, în parc, pe o bancă
Și tocmai la verzi și-uscate,
Ca doi întîiți — breanca-bleancă.*

*Cînd, în fața-ne se agază
Un ridicol ipochimen —
Din zoologia lumii
El părea un rar specimen.*

*Flutur lui era ursuză
Și privirea idioată,
Într-un tot o strălucire
Ipocrită, cea și blidată.*

*Avea bonurile rupte
Pălăria lui toloasă
Iar travata de la gîtul
S'a ngrijit s'o lase... acasă.*

*Redingota-i da în verde
Și avea coatele tocite,
Pantalonul pînă'n glesne,
Iară ghețele rînjite.*

*Pe picioare și pe ceafă
Liniștit stătea la pîrcel
Și din cînd în cînd, scîrbosul,
Își ștergea nasul de mîneț.*

*Înțe roșcove stricate
Rouștăta mîeră în clanță
Și din buzunar afară
Iatărna o „ordonanță”.*

*Iar cum stam privind spre dînsul,
Gata să mă umfle rîsu,
Scurt, prietenul mă întreabă:
N'o fi, dragă, asta, Zissu?*

Saroglu

CITE-VA CONSTATARI

asupra

INVATAMINTULUI PRIMAR RURAL

din DOBROGEA

Din cite am văzut pînă acum, în mai multe numere precedente, rezultă că o reformă serioasă a școlilor rurale din Dobrogea se impune, cu atît mai mult, cu cit am lăsat de a trecut timpul, fără a face progrese pipăite. Populațiunea streină a rămas tot streină, căci am neglijat-o într'un mod condamnabil.

Reforma să ia de bază exemplul descris de noi și să se numească învățători de limbă streine, la toate școlile, unde e și o populațiune streină.

Acești învățători, să predea cursurile în timpuri fixate prin orarele ce se vor întocmi, pentru acest scop.

Plata lor să varieze, după numărul populațiunei și să fie înscrisă în bugetul statului.

Actualmente sunt, mai ales în județul nostru, asemenea învățători, cari sunt plătiți între 20-25 lei lunar. Să nu lăsam să mai treacă timpul, căci vom constata greșala mai tîrziu și atunci ne va fi greu s'o îndreptăm.

În satele lătărești, e o adevărată sălbătăcie; nu găsești un om măcar cu care să te înțelegi românește și aceasta după 29 ani de stăpînire românească.

Dar să admitem că într'un sat de streini cu 20 sau 30 familii, statul nu poate crea o școală și plăti un învățător, căci cheltuiala ar fi prea rară.

Atunci ce e de făcut? Cum vom răspîndi cunoștința limbii române printre streini? Nu trebuie să pierdem însă din vedere, că streinii din provincia noastră învață limba lor, în școlii întreprinute de dînsii. Mai cu seamă nemții, fac tot posibilul, închiriază cite o odăie în sat, angajează învățători, pe care îl plătesc ei, și ast-fel se desvoltă, pe pămîntul țării noastre în sentimentul națiunei lor, iar limba noastră n'o cunoșc.

Știu un sat din județ, compus din 25 familii germane, de alt fel oameni săraci, care însă au adus o profesoară din Bulgaria, ca să le învețe copiii.

Un alt sat, tot de germani, are o sală închiriată de locuitori, care servă drept un ateneu popular. Aci se adună cu toții Duminica și sărbătorile

... învăță religia lor, iar în zilele de... o transformă în școală, având profesorul lor particular.

... iar la Târtari, nu se potrec lucrurile...

... sunt hogil, dacă nu, tot niște profesori particulari, cari învăță pe copiii musulmanilor eititil, în tindele școlilor?

S'a încercat cu mult succes d-l Șeșuș, fost prefect, să conexeze școlile confessionale din județ, care funcționau legalmente, ca școli particulare, cu școlile noastre rurale și a reușit deplin. În acest scop, profesorii particulari, au fost recomandați ministrului să predea în anumite ore limba și religia lor respectivă, copiii, tot în localul școlii românești. Despre această organizare a școlilor în Dobrogea, unde sunt și streini, s'a vorbit în cursul acestui studiu și trebuie cel în drept să-l generalizeze, căci dă rezultate foarte bune. — Dar după școlile confessionale, care funcționează în cătune, unde nu sunt școli românești, ce măsuri s'au luat, ca să se învețe și limba noastră?

Și cine poate preda această limbă română? Iată niște întrebări, al căror răspuns este dificil de aflat. Ca acești copii să se ducă la o școală românească, din vecinătate, este aproape imposibil.

Rog autoritatea școlară și pe toți părinții de bine, care se interesează de această parte a țării, să studieze chestiunea învățătorilor ambulanz și limba română. La început, s'ar părea că e grea de aplicat, dar judecând mai în fond, vom ajunge la concluziune, că este cel mai bun procedeu, ca să răspîndi cunoștința limbii românești, în localități unde sunt numai streini și unde nu e nici o școală românească. Statul n'ar cheltui absolut nimic, de cit numai salariul a vr'o învățător ambulanz. Un învățător ambulanz de 3 ori pe săptămână, cite o întregă, la fie-care școală.

Dacă socotim anul școlar de 6 luni și dând sărbătorile noastre creștinești cele respective ale streinilor, vom avea pentru fie-care școală 2 luni pe an, pentru predarea limbii românești. În două luni, cred, punând multă diligență, reușim a face ca copiii să învețe a citi, cit de puțin. Socotind anul școlar de 5 ani, ajunge pentru un copil de învățătură a limbii românești, în timp de 10 ani, cu moțul acestuia să rămie nici a 10-a parte din câștigul streinilor, să nu cunoască limba românească, cit de puțin.

Spusei mai sus, că Statul nu va cheltui de cit numai salariul învățătorilor ambulanz. Dacă vom face un calcul, asupra acestor cheltuieli, vom vedea că statul n'are să cheltuiască mai mult de 15.000 lei anual pentru fie-care județ, ceea ce face 30.000 lei pentru întreaga Dobrogea. Intr'adevăr, să socotim pentru județul nostru învățătorii ambulanz, a 100 lei lunar, fac 12.000 lei pe an, restul până la 15.000 statul să trimeată un număr suficient de cărți, abecedare pentru început, care să fie date gratuit copiilor de străini, și în caz cînd le vor pierde să strica, să fie obligați părinții lor a le plăti, sau cumpăra la loc. În anul al doilea, statul să trimeată cărți de citire suficiente, care să fie asemenea date gratuit, celor cari vor să învețe să pot trece în clasa II-a. Exemplele de cărți din anii precedenți, să fie adunate într'un dulap, care se va păstra în localul ștatului sătesc, să fie care sat, și să formeze un înepuț de bibliotecă.

În ce privește localul, unde învățătorul ambulanz trebuie să predea cursul de limba română, amintim mai sus că în toate satele streinii își au casele lor, unde își învăță limba și religia. Așa că statul nu va avea de cheltuit nimic în această privință. De material didactic se poate încheia Onor. Cassa școlilor, dînd și acestor școli, după cererea învățătorilor ambulanz, vr'o cite-vă hărți, obiecte didactice, portrete sau tablouri istorice, etc. Și pentru că veni vorba de tablouri istorice, pot afirma că în toate unde sunt străini, mai ales tătari, chipul M. S. Regelui este încă cunoscut.

În ce privește pe învățătorii ambulanz de limba română, ei să fie

aleși dintre cei mai buni, căci scopul pentru care sunt puși e știut și reclama multă abnegație din partea lor. Toate organele ad-tive, să fie obligate a le da tot concursul, punîndu-le la dispoziție, mijloacele de transport.

Din cele cite-va constatări expuse mai sus, se poate vedea, modul cum se răspîndește instrucțiunea în populațiunea dobrogeană.

Și iarăși să judece tot, dacă noi am reușit pe deplin la gîdirea sentimentului național românesc, în această parte a țării.

Cum că s'a făcut un pas înainte, re-cunoaște toată lumea, însă o reformă serioasă și specială a școlilor rurale pentru Dobrogea se impune. Mai ales că mîna, poimîine, poate va fi chemată și populațiunea de aici la viața politică ce i-se pregătește și ea nu e încă suficient pregătită pentru aceasta.

Un dascăl de la țară.

Pe mormîntul unei foste colege

Au trecut 4 ani de la moartea neprețuitei noastre colege, Victoria Irinescu, și totuși durerea e tot așa de mare ca și în momentul cînd am auzit nenorocita veste...

Chipul acela blînd și sfios, particular firilor care luptă pentru un ideal într'o societate prin care cu atita greutăți faci un drum; dragostea fără margina pentru ridicarea acolora din mijlocul cărora a eșit; inima care a reflectat odată puterea unor convingeri și emoții atit de sincere, azi nu mai este de cit semnul umilit, al unui nesfîrșit și veșnic lanț, împletit de viață și de moarte...

Toți am avut de jelit său de plîns, moartea unui prieten iubit; în ea însă jelim nu numai pe un tovarăș scump ci pierderea unui talent, care făgăduia mult, care în cei trei ani de muncă cit am avut-o în mijlocul nostru, a dat dovezi de un caracter energic, de un suflet pentru care sentimentul datoriei era mai presus de ori-ce simțimînt.

Rămasă încă de mică fără tată, ne putem lesne închipui cite neajunsuri a trebuit să întâmpine pînă să poată termina Azilul; și suferințele acestea unite cu cele de mai tîrziu, i-au împușinat puterile morale și au stias pe nesimțite, ca o lumină curată, viața acestei firi fără de noroc și fără de prieteni!

Astăzi cînd se împlinesc 4 ani de la moartea scumpei noastre colege, nouă tovarășilor ei de muncă și de idei ni se trezește durerea amară pentru cea pe veci pierdută, iaf mamei și fraților ei nu le putem aduce altă mîngiere, de cit o împărțășire sinceră a durerii care i-a lovit.

Victoria Irinescu doarme pentru tot-d'una în cimitirul satului Docuzol-Alacap, și nici odată inima ei n'are să mai simtă emoțiile luptei pentru triumful unor gînduri atit de frumoase...

În vîlmășagul vieții, nu uitați, colege, pe tovarășa credincioasă, pierdută pentru tot-d'a una...

N. Teodorescu-Cobadin

ECOURI

Dela „Societatea funcționarilor

Comerciați din Constanța

Am anunțat la timp formarea în orașul nostru a unei asociațiuni a funcționarilor comerciați. Bucuria cu care am salutat această înjghebare, o îndreptățesc frumcasele și din ce în ce mai întemeiatele speranțe, ce membrii ei ne fac să punem în viitorul acestei corporațiuni.

Societatea abia înființată, numără peste 100 membri și grație stăruințelor asidue ale Președintelui ei de onoare d. Gh. Christodorescu în curînd va începe a funcționa o școală de adulți pe lingă această societate.

La ultima lor ședință, care a avut loc săptămîna din urmă, s'au votat statutele societății. D. P. S. Aurelian, căruia numita societate s'a grăbit să-i

exprime omagiile sale, ca aceiuli căruia i se datorește legea repausului duminical, a răspuns prin următoarea scrisoare:

Stimate domn

Am primit la Călimănești telegrama ce ați bine-voit a-mi adresa și prin care îmi mulțumiți pentru partea ce am luat la făptuirea legii repausului duminical.

Eu vă felicituez pentru organizarea societății funcționarilor comerciați și vă îndeam cu stăruință să lucrați pentru a vă lumina și a vă îmbunătăți soarta.

Pe cit îmi va sta în putință eu vă voi sprijini.

Vă rog a arăta mulțumirile mele colegilor d-voastră și a primi încredințarea considerațiunei mele.

(ss) P. S. Aurelian

Zilnic se primesc noi cereri de adeziuni și înscrieri.

Comitetul a hotărît să admită și cererile din județ.

Găsim de prisos, să mai stăruim pe lingă toți funcționaril comerciați să se grăbească a face parte din această corporațiune.

Cursurile școlii de adulți vor începe luna viitoare.

INFORMAȚIUNI

În seara zilei de 12 corent a sosit în localitate A. S. R. Principele Ferdinand pentru a asista la manevre. A. S. a descins la Hotelul Reynier.

Comitetul Societății „Salvarea”, sub patronajul d-nei Zoe Dim. Sturdza, a colectat din ofrande suma de 10 mii lei, care va fi împărțită familiilor victimelor catastrofei de la capul Mălia.

Cadavrele celor 12 ostași înecați, s'au fost scosute cu vesiv de valari, la diferite părți ale malului mării și lîno mîntate toa e cu onorurile cuvenite.

Curtea de Apel din Galați, în ședința sa de la 9 corent, după o scurtă pledoarie a d-lui Ion Atanasiu, fost prefect de Covurlui, a respins apelul făcut de către Parchetul local și achitat pe directorul nostru de învinuirea de falș ce i se adusese.

Ca o complectare la cele arătate de noi în numărul trecut, cum că o mulțime de obiecte românești trimise pentru Pavilionul Dobrogei, n'ar fi fost expuse de către D-na Eliza Herșcu, d. Petru Vulcan, secretarul comitetului secțiunei Dobrogei, ne comunică, că acele obiecte au fost colectate prin Subprefecturi și înaintate chiar de Prefectură acelei „respectabile” d-ne.

Are d. Comisar General al Expozițiunei cunoștință de acest lucru?

O mare agitație domnește printre locuitorii cătunului Anadolchiei, din cauza infecției provocate acolo de către abatoriul instalat în lîngul de vile din localitate—lucru despre care am mai vorbit.

Vom reveni în numărul viitor.

Ministerul de Interne a adresat Prefecturilor o circulară, atrăgîndu-le atențiunea să aplice tot-deauna art. 15 din legea p. organis. com. rurale, care prevede că dizolvarea unui consiliu comunal se va face în urma unei ceretări în localitate a Prefectului său a delegatulul său, nu în urma unui raport al subprefecturei, cum s'a procedat printr'o greșită interpretare a legii.

Comitetul construierei bisericii din cătunul Crobantuș com Carol I nerogă să aducem mulțumiri publice d-lui Șuș Prefect al plășii respective, neobositul d. Th. Zadic, mulțumită stăruințelor căruia s'au putut încasa taxele pentru planșă, ce a fost cultivată în folosul locașului de biserică. — Suma adunată a atins cifra de 6000 lei.

Comitetul pentru construierea bisericii din Anadolchiei a lansat niște liste de subscripție, adresînd cite una și la toate primăriile din județ.

Unele din aceste liste au fost în-

poiate, fără să li se fi dat cea mai mică atențiune, iar un domn secretar a jînat să răspundă că „refuză categoria”.

Nu știm cum să calificăm faptul.

La zi 11 corent a sosit în portul nostru noul vapor al S. M. R. „Imperatul Traian”.

Intr'un număr viitor vom reproduce acest vas.

Cunoscutul magazin de ferărie și vîpșele al d-lui Dimitrie Ialănescu, din str. Carol, asortat cu articole și material în cele mai bune condițiuni, să nu fie ocilit de toți acei cari ar avea nevoie. Vor fi serviți effio, prompt și einstit.

Sub firma PETRE N. ȘTEFLEA & C-nie, s'a înființat la Medgidia o societate colectivă, care se va ocupa cu cumpărarea și vînzarea de diferite articole en gros, în comit propriu, și cu afaceri în comission și consignatiune de ori-ce articole.

Capitalul depus, cunoștințele ce posedă, simpatiile de care se bucură și relațiunile ce au, atit amicul nostru d. P. Șteflea, cit și asociatul d-sale d. Ap. Pilidi, ne îndreptățesc a le întrezări afaceri dintre cele mai splendide, nelînduindu-ne nici un moment că și vor depune toate silințele pentru a fi la înălțimea încrederii, cu care-i vor înconjura toți cunoscuții.

În zilele de 24—27 corent, urmasii s'au reunit în Capitală congresul de chestiuni sociale, care se va ocupa numai cu chestiunii țărănești și cu care ocaziune directorul nostru va face comunicarea anunțată asupra „proprietății rurale din Dobrogea”.

Toți d-nii, agricultori, cari vorose a lua parte la acest congres, să se adreseze redacțiunii ziarului nostru unde vor căntă bilete pentru reducere de 50%, pe căile ferate.

E un adevărat scandal cu linomia electrică din orașul nostru.

Trei sori de-a rîndul lumea a fost lăsată pe întunec. Răul produs de modul neregulat în care funcționează acest serviciu public, nu se mărginește numai la neplăcerile ce decurg de aci, dar pricinuește pagube considerabile magazinelor, iluminate cu electricitate.

Facem a tenț serviciul tehnic al Primăriei de acest scandal, care se repetă atit de des.

Trebuie să căutate motivele și îndreptate cu ori-ce preț. Nu e bine să se împingă sfidarea lumii așa de departe.

Aflăm, că în urma celor arătate de noi în numărul precedent, s'a dat pe-știi d-lui E. E. Minus Schnell, dela consiliul comunal din Cara-Murat, cu toate că n'emți nu poată rașun.

Institutul „Mircea-Vodă”

DIN CONSTANȚA

Internat și externat. Curs de gimnaziu, liceu și școală comercială superioară.—Curs primar

După o practică de 5 ani, direcțiunea institutului aduce la cunoștința părinților care au copii de școală, că s'au luat toate măsurile de reorganizare.

Cursurile vor fi predate numai de profesorii statului, autorizați de minister. Pentru ca elevii să poată vorbi limbile franceză, germană și italiană, s'au angajat 3 profesori specialiști, streini, cari vor fi continuu în contact cu elevii.

Se primesc și elevi cari urmează cursurile gimnaziului și școlile primare. Aceștia ca și cei externi din orag vor avea de trei ori pe zi meditație la lecțiile ce au de făcut la școala lor.

Organizația institutului va fi militărească.

Se predă lecțiuni de piano, vioară și flaut.

Fanfara va fi din nou înființată.

Director: Virgil Andronescu

Sub-director: M. Jeanjaquet

STUDIU

Asupra proprietății fonciare și în special asupra domeniului public în Imperiul Otoman.

(Urzarea)

După obiceiul locului, se observă la cultivarea pământului, o rotațiune biennială, însă în unele părți se odihnească două ani această parte servă ca izlaz; de aceea la locuitorii din Dobrogea cuvântul mer'a și-a schimbat înțelesul celălalt legea, și se aplică la întregul teritoriu al comunei. Munți în care să se aște locuitorii de pășunare de vșară, *isilac* nu există în Dobrogea; masivul mntos și păduros din partea de nord între Isaccea, Măcin și Babadag n are, pentru această, proporțiuni destul de mari.

Pământurile *chislac* (chisla în limba-

giul local) se află în Dobrogea; după cât însă, am putut constata, nu în condițiunile art. 101 ca pământuri metruke, ci ele sunt posedate cu *tapu*, conform art. 24.

Baltalik se chiamă o parte de pădure afectată *ab-antiquo* trebuințelor unui oraș sau sat, și de care numai locuitorii din acel oraș sau sat se pot folosi pentru îndestularea trebuințelor casnice (art. 91). Nici as-m-nea Baltalikuri, nu cred să fi existat în Dobrogea.

Trabus să observăm aici că codicela proprietății fonciare nu conține nici o dispozițiune privind, în special, pădurile statului; aceasta fiind că Statul este proprietarul tuturor arborilor crescuți de sine pe pământurile domeniului său sau mevat. La pădurile statului privește art. 106 fiind oprește concedarea cu *tapu* a pământurilor acoperite cu arbori, mai ales cele mevat.

Sub regimul Otoman, și conform usulului consacrat *ab-antiquo*, locuitorii

aveau dreptul de a lua din pădurile statului lemne pentru trebuințele lor casnice, precum și de a duce vitele lor spre pășunare.

Aceste drepturi s'au prevănt în Regulamentul pădurilor din 1 Ianuarie 1870¹⁾. Art. 5 din acel Regulament zice:

Locuitorii comunelor sunt autorizați a lua, în mod gratuit din pădurile statului, lemne pentru trebuințele lor, precum lemne pentru clădirea și repararea locuințelor, ambajelor, grajdurilor, carnelor, instrumentelor aratorii, precum și lemnele de încălzit necesari pentru casele lor. Asemenea vor pute lua în mod gratuit, lemnele și cărbunii ce vor transporta cu propriile lor care sau vi' expre a le vinde la bazarul comunei lor. Cu toate acestea, cind va fi chestiune de cantități considerabile, sau de vânzarea lor în alte bazaruri de cît acela al co-

¹⁾ Vezi acel Regulament, în colecțiunea legilor otomane, edițiunea franceză, partea III pag. 503.

munel lor, ei vor plăti o taxă. Locuitorii comunelor vor fi acuziți comerecțiilor, pentru lemnele ce care ar vor să facă un negoț.

În privința dreptului de pășunare art. 13 dispune:

„În toți anii, mulțarii din fiecare comună va reunita agentului forestier local un tablou arătând specia și numărul vitelor, ce locuitorii doresc să ducă în pădurile statului.

Pe timpul restelului, administrațiunea de statuet a supus luarea lemnelor din pădurile statului, la plata unor taxe fixate după calitatea și grosimea lemnelor. Acest sistem, s'a menținut provisoriu de administrațiunea domeniilor, până la regularizarea regimului forestier.

După zăcănițele legi privitoare la locuitorii metruke de o însemnătate mai mică aril, poze și țiguri n au trebuință de comentarii.

V. S. S.

Cremă de Dinți Anatherin. — D-r POP

Din cauza dinților stricați se pot ivi complicațiuni nervoase și afară d'aceasta prezența lor a produs foarte adesea infecțiuni ale organismului chiar cu stăruț mortal. După observațiuni s'a dovedit că din 100 persoane, 80 au dinți stricați, între care sunt mulți al căror dinți seamănă cu niște ruine, gingiile umflato și lesne sângerându sau acoperite cu fistule, din care ese o materie care deja la distanță răspândește un miros noplăcut, lucru în general produs fie prin necurătenia dinților fie prin întrebuințarea de dentitrici improprii. După opinia celebrităților medicale, Pastela de dinți egrî conțin acizi săi baze și care în general fac spumă abundentă, provoacă distrugerea smalțului dinților care e începutul stricărei lor.

O experiență de mai bine de jumătate secol în toată Europa a dovedit că crema de dinți Anatherin D'r Popp în tuburi, e o preparație cu totul neutră, curăț și întreține dinții fără a ataca presarvinduși contra infecțiunii.

Prețul unui tub 65 bani

Depozit general pentru Dobrogea

Drogueria Medicinală ALEXANDRU I. HELDENBUSCH, Constanța

DROGUERIA MEDICINALĂ

Alexandru I. Heldenbusch

CONSTANȚA

Strada Carol (sub Hotel Regal)

Asortată cu tot ce cuprinde această branșă precum:

Drogue medicinale și industriale, parfumuri din fabricele cele mai bune din străinătate, apă de Colonie streină, apă de Colonie cu kilogramu; articole de toaletă, Pudre, Pastelă de dinți, Peril de dinți, Săpunuri medicinale străine și indigene Săpunuri de toaletă străine calitățile cele mai alese; articole de cauciuc, irigătoare, articole de bae; mare varietate de esențe de parfumuri franceze cu gramu mirosurile cele mai moderne articole de pansament, Vată calitate superioară, Untură de Pește proaspătă albă cea mai bună calitate: Vasilină, Benzină Glicerină, apă de gură cu kilogramu cel mai bun antiseptic pentru gură și conservarea dinților, vopsea pentru păr toate culorile, diferite Siringi, articole chirurgicale, Thermometre de bae și maximale, lacuri, vâpsea pentru dușumele, ceară pentru parchet etc. etc

Toate cu prețurile cele mai reduse, deviza mea fiind a vinde estin pentru a vinde mult.

ANUNCIU

Conform noiel legi asupra cotitului vaselor nepermițându-se exercitarea acestor profesiuni de cît numai persoanelor autorizate pentru aceasta.

Subsemnatul aduc la cunoștința celor interesați, că prin decisiunea Ministerială No. 19462/906 publicată în Monitorul Oficial No. 64 din 17 Iunie 1906, am fost recunoscut ca cotar autorizat pentru orașul și jud. Constanța.

Sarry N. Dumitru

Str. Darobanșilor No. 17 Constanța

BIROU

La Cafeneaua din Str. Tomis No. 3

Deposit de chereștea

Albert Theiler

Depositul este bine asortat cu emnărie de construcție.

Specialitate în timpărie și dușumele uscate.

Efectuare promptă de tot felul de comenzi speciale în brad și stejar, ecarisat și cioplit.

Nu citiți numai,

ci lucrăcuți rezumital și medicinali
SAPUN DE LAPTE DE CRIN
Un cal de lemn o marca fabriciei
pentru a obține o față curată, cu culoareanaturală și ferită de tot felul de peto
Bucată 1 leu 50 bani.
De vânzare la d-nul: Lascaridis și A. Heldenbusch, droghist.

Pretutindenī

chiar la țară se caută persoane onorabile și experimentate capabile de a se ocupa de vânzarea unui articol foarte avantajos și lesne de plasat. *Capital nu e necesar.* Ori-cine se poate ocupa chiar în mod accesoriu.

Condițiuni excepționale și salar fix, este-va sute de lei pe lună, în caz de activitate urmată de succes.— Scrieți sub: „H 339” la agenția de publicitate Jean R. Blondel, Jignifei. București